

Seenaa Abdullah Ibn Judâ€™aan

Description

Yommuu namni Makkaan keessatti waa’ê™mee yeroo jaahilummaa yaadu, maqaaleen gariin sammuutti ni dhufu, kan akka Abdul Muxxalib-Akaakayyu Nabiiyyii (SAW), ykn Waraqa ibn Nawfal. Garuu nama biraa barbaachisa yeroo ammaa xiqqoma yaadatamu tokkodu jira: Abdullah ibn Judâ€™aan, ilma abbeeraa abbaa Abu Bakr Siddiiq kan ta’ê™meedha. Yeroo jalqabaa jireenya isaa keessatti Abdullah ibn Judâ€™aan nama milkaa’ê™mas gammachuu qabus hin turre. Dhugumatti, beelaa fi hiyyummaan guddachuun jireenyi isatti hadhoofte. Hara galfachuuf ykn immoo tarii rakkoo keessaa bahuuf badiitti ni qajeele, yakka baay’ê™mees raawwate. Gocha isaa badaaf yeroo baay’ê™mee qabame. Namoonni namni kuni sharrii kan bakka bu’ê™muu fi karaan itti fooyya’ê™mu akka hin jireetti yaadan. Gosa isaa, maatii isaa inumaa abbaa isaa dabalatee namni hundu isa jibba. Inni jibba san miira jabaa ta’ê™meen deebisa.

Gaafa tokko, osoo sulula Makkaa keessa deemuu fi jiruu hadhaawaa isaa yaadu, gaara keessatti hula xiqqoo wayii arge. Tarii hulaan tuni gara godaatti tan nama seensiftuudha. Goda kana keessa wanta nama miidhu jiraachu danda’ê™ma jedhee yaade, tarii bofa hadhaan nama iddu keessa jiraachu danda’ê™ma. Wanti keessa isaatti dhagahamee godatti dhiyaachu irraa isa hin dhoowwine. Kana irra, gara saniitti akka deemu isa jajjabeesse. Haalli isaa garmalee abdi murachiisaa ta’ê™muu irraa kan ka’ê™me, innu mataan isaa ajjeefamu barbaada.

Yommuu afaan godaatti dhiyaatu, achi keessatti boca hirkataa wayii arge. Dukkana keessaan yommuu ilaalu bofa hirkatee nama idduuf qophaa’ê™me isatti fakkaate. Abdullah ibn Judâ€™aan rifachuun tasa du’ê™mu akka hin barbaanne ni hubate. Bofiti isatti dhufaa akka jiruutti yaade. Kanaafu, inni summii nama ajjeesu jalaa bahuuf asi achi utaale. Abdullah ibn Judâ€™aan yeroo muraasan booda ni tasgabbaa’ê™me. Kan fiigaa jiru isuma akka ta’ê™mee fi wanti inni akka bofaatti yaade bakkuma duraani akka jiru ni hubate. Yommuu itti dhiyaatu, boca bofaa warqii irraa hojjatame ta’ê™muu ni hubate. Wanti boca bofaa qabu kuni ijji lama dhagaa garmalee bareeda calanqisu â€œEmeraldâ€• jedhamu irraa ni hojjatameef. Ibn Judâ€™aanis dhagaa kana cabsee fudhate. Gara godaattis lixee ni seenee. Barreefamaa irraa akka argeetti godni qabrii moottota gosa Jurhum ta’ê™muu ni hubate. Mataa qabrii hundarratti wanta qabrii gubbarratti suuqamutu ture. Wanti qabrii gubbarratti suuqamu kuni warqii irraa hojjatame, isarratti seenaa gabaaba mootii achi jalatti awwaalometu barreefame. Naannawa qabrii immoo kuusaa warqii, meetii, luli (pearls), dhagaa qaalii ta’ê™me fi kanneen birootu jira.

Abdullah ibn Judâ€™aan kuusaa qabeenyaa kana irraa waa xiqqoo fuudhee bahe, akka lamuu deebi’ê™muuf ala godaatti mallattoo ni godhe. Ergasii gara ummata isaatti ni deebi’ê™me. Qabeenya haarawa argateen nama arjaa ta’ê™me. Maatii, hirriyyootaa fi namoota hiyyeeyyiif ni kenna. Keessumaayyu, namoota walitti qabuu fi nyaata isaaniif kennu keessatti inni arjaadha. Akkuma yeroon darbuun hawaasa keessatti sadarkaa argate, hanga hogganaa Qureeshotaa ta’ê™mutti. Yeroo baasii dhabu, gara godaa fiigun ni fudhata. Arjummaan isaa daangaa Makkaa irra ni darbe. Yeroo tokko yommuu ummanni Shaam rakkoo cimaa rakkatan, Abdullah ibn Judâ€™aan gaalaa 2000 isaaniif erge. Hunda isaaniitu qamadii, zaytii fi soorata biroo itti fe’ê™me. Halkan hundaa namni tokko xaaraa Ka’ê™mabah

irra dhaabbachuun â€œGara gabataa nyaataa Abdullah ibn Judâ€™TMaan koottaaâ€™• jechuun lallaba.

Garuu kana hunda waliin Abdullah ibn Judâ€™TMaan ilaalchise hadiisni kuni Sahiih Muslim keessatti odeefame: Aaâ€™TMishah (radiyallahu anhaa) akkana jechuun Nabiiyyii (sallallahu aleyh wassallam) gaafatte: â€œDhugumatti, Abdullah ibn Judâ€™TMaan yeroo jaahillummaa hariiroo firummaa ni sufa, hiyyeeyi ni nyaachisa. [Guyyaa Qiyaamaa] kuni isa ni fayyadaa?â€™• Nabiiyyinis (SAW) akkana jechuun deebisan: â€œSuni homaa isa hin fayyadu. Dhugumatti inni guyyaa tokkollee, â€œYaa Rabbii kiyya, Guyyaa Murtii badii kiyya naaf araarami.â€™• hin jenne.â€™• Sahiih Muslim 214

Madda: Gems and Jewls: <http://www.kalamullah.com/gems-jewels.html>

Barnoota Asirraa barannu:

- Buâ€™TMuurri hojii kamiyyuu iimaana taâ€™TMuu- Arjummaani fi namootaaf tola oolun Rabbiin biratti mindaa kan argamsiisuu iimaanaa fi ikhlaasa yoo qabaatan qofaadha. Namni kuni Guyyaa Qiyaamaatti hin amanne. Osoo kan amanu taâ€™TMee silaa â€œYaa Rabbii Guyyaa Murtii badii kiyya naaf araaramiâ€™• ni jedhaa ture. Kanaafu, hundeen hojii gaarii kamiyyuu iimaana. Kana jechuun arkaana iimaanaa jahanitti haala sirrii taâ€™TMeen amanuudha. Namni buâ€™TMuura kana hin qabne hojiin isaa gatii homaatu akka hin qabne haa beeku. Hanga fedhe namoota biratti sadarkaa haa qabaatu, jaallatamaa haa taâ€™TMu, yoo buâ€™TMuura kana (iimaana) hin qabaatin Rabbiin biratti hojiin isaa gatii homaatu hin qabu. Seenan armaan oli barnoota guddaa taâ€™TMa.
- Jireenyi hanga feete namatti haa dhiphattu abdi kutuu dhiisu
- Karaa rizqii Rabbiin namaaf banu namni hin beeku. Nama tokko hiyyeessa jechuun hin tufatin guyyaa tokko dureessa taâ€™TMee si caalaati. â€œAni dureessaâ€™• jettee hin of hin jatin, guyyaa tokko hiyyoomte salphattaati.
- Yeroo durummaa arjoomuu seenaa kanarraa ni baranna. Garuu buâ€™TMaa ganda lamaani (Aakhira fi addunyaa) argachuuf iimaanaa fi ikhlaasa waliin taâ€™TMuu qaba.

Date Created

December 5, 2020

Author

admin